

КНИГА ЕНОХА

Ганич О. К.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Старікова Г.Г.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. Філософії
м. Харків, Україна

The thesis is devoted to one of the most important apocryphal texts that contain many details about divine visions, prophecies, and ancient myths about the creation of the world and the end of the world. In its content, The Book of Enoch is important for many religious traditions, including Judaism, Christianity, and Islam. However, it also has great interest for philosophers and religious researchers who study it from philosophical, sociological, and historical perspectives.

Дослідження стародавніх текстів мають велике значення для розуміння історичного та культурного розвитку нашої цивілізації. Такі дослідження дають можливість поглибити нашу свідомість про корені нашої культури та зберегти їх для майбутніх поколінь. Окрім того, розуміння стародавнього світогляду дозволяє нам зрозуміти основи нашої сучасної культури та менталітету, що робить такі дослідження актуальними у будь-який час.

Книга Еноха – це єврейський апокриф, який був складений між третім століттям до нашої ери та першим століттям нашої ери. Цей псевдоепіграф приписують старозавітньому патріарху Еноху, якого Бог допустив на небо і показав таємниці космосу. У текстах розглядаються різноманітні філософські теми, зокрема, природа Бога, походження зла, майбутній суд і доля праведних і нечестивих.

Окрім того, що ці стародавні тексти містять у собі такі концепції, як космологія, ангелологія, езотеричні знання про божественні сили та інші, вони також дають опис багатьох біблійних подій з іншої, раніше невідомої, точки зору. Це робить Книгу Еноха популярною не тільки серед сучасних культурологів, але і серед християн.

З точки зору свого відношення до філософії, Книга Еноха піднімає низку запитань та ідей, які цікавили філософів протягом всієї історії. Наприклад, тексти представляють складну космологію, яка включає кілька рівнів небес та ієрархію ангелів з іншими надприродними істотами.

Крім того, Книга Еноха містить видіння останнього суду, під час якого праведні відділяються від нечестивих, а останні караються за свої гріхи. Це піднімає питання про природу справедливості, покарання та спокути, які були центральними у філософії з давніх часів і продовжують бути темами філософських досліджень сьогодні.

Говорячи про покарання, не можна не згадати концепцію, прийняту більш пізнім християнством – ідею пекла. І хоча пекло як місце покарання померлих грішників було присутнє в деяких релігійних традиціях задовго до Книги Еноха, саме тут вперше згадується поняття вогненної кари.

Текст досліджує проблему зла, представляючи його міфічне пояснення, яке стосується занепалих ангелів та їхніх нащадків, нефілімів. Це породжує питання про природу зла, його походження та зв'язок із людською діяльністю. А проблема зла — одне з найдавніших і найдовільніших філософських питань. Занепалі ангели, Вартові, навчили людей безчесним речам, магії, створенню зброї. Але також і відкрили небесні таємниці: астрономію, створення ліків з рослин, бачення того, що знаходиться позаду тебе. Згодом земля наповнилась кров'ю, а шляхи людей сповнилися розпусти, що і призвело до Повіні.

Але серед ідей пекла, сходження ангелів на землю, додавання контексту Повіні є ще одна концепція, набагато цікавіша. Коли Енох досліджував Рай, Бог відкрив Еноху багато інформації стосовно небесних тіл та інших таємниць неба. У їх розмові підіймаються питання про зрілість народу Землі, про силу крові, про невчасне вивільнення істини, що стає ересю та призводить до занепаду людства. Вартові поділились інформацією, що знали самі, але їм не було відкрито і маленької частинки тих таємниць, що ховає небо. Ця концепція може відсилати нас до вчення Платона про ейдоси і два різних світи.

Отже, Книга Еноха ввела у християнство поняття пекла як вогняного покарання. Концепція Вартових була прийнята не так добре, хоча і стала канонічною у Ефіопській православної церкві. А ідея вчасності знань привертає увагу людей і досі. Взагалі, після знайомства з цим стародавнім текстом складається враження, що вже у ті давні часи люди володіли досить детальною інформацією про Всесвіт, але ще не змогли втілити її у конкретні і змістовні поняття, натомість, за звичаєм, користуючись міфологічними метафорами. Тому знайомство зі стародавніми уявленнями про світ залишається цікавим і для сучасної людини.

Список використаних джерел

1. Книга Еноха (под редакцией Андрея Вестника). online: Андрей Вестник, 2013.
2. Лурье В. М. (2009). Метатрон И Прометая: Вторая Книга Еноха На Перекрестке Проблем. *Universum Hagiographicum* / ред. А. Mouraviev. Piscataway, NJ, USA, 2009. С. 371–407. URL: <https://doi.org/10.31826/9781463216306-025> (дата звернення: 28.03.2023).